

**Perbandingan Ciri-Ciri Kompetensi Keusahawanan Di Antara Pelajar Yang Mendapat
Pendedahan Formal Dengan Pelajar Yang Tidak Mendapat Pendedahan Formal
Di Dalam Bidang Keusahawanan Di Universiti Teknologi Malaysia**

Hanim Bte Sulaiman
Mohd Hassan Mohd Osman
Mohd Lutfi Bin Mohd Raffi
Fakulti Pendidikan
Universiti Teknologi Malaysia

Abstrak: Kajian ini bertujuan untuk mengenalpasti perbandingan ciri-ciri kompetensi keusahawanan di antara pelajar tahun akhir Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan yang telah diberi pendedahan secara formal di dalam bidang keusahawanan dengan pelajar tahun akhir Jabatan Pembangunan Sumber Manusia yang tidak diberi pendedahan secara formal di dalam bidang keusahawanan di Universiti Teknologi Malaysia, Skudai, Johor. Instrumen yang digunakan untuk kajian yang berbentuk deskriptif ini adalah instrumen kompetensi keusahawanan Mc Clelland dan Mc Ber & Co. (1985). Terdapat 13 ciri kompetensi keusahawanan menurut kajian Mc Clelland (1985) iaitu ciri kompetensi keusahawanan inisiatif, melihat dan merebut peluang, kecekalan, mencari maklumat, menitikberatkan mutu kerja yang tinggi, komitmen terhadap perjanjian kerja, berorientasikan kecekapan, kecekalan, membuat perancangan yang sistematik, menyelesaikan masalah secara kreatif, keyakinan diri, ketegasan, meyakinkan orang lain dan ciri kompetensi keusahawanan mampu menggunakan strategi-strategi pengaruh. Hasil daripada analisis data, didapati tahap ciri-ciri kompetensi keusahawanan bagi pelajar yang telah diberi pendedahan secara formal di dalam bidang keusahawanan lebih tinggi berbanding dengan pelajar yang tidak diberi pendedahan secara formal di dalam bidang keusahawanan. Oleh itu, tahap ciri-ciri kompetensi keusahawanan di dalam diri seseorang itu akan meningkat setelah mendapat pendedahan di dalam bidang keusahawanan.

Abstract: The purpose of this study was to determine the comparison between the level of personal entrepreneurial competency between Technical and Engineering Education Department final year student who has been exposed formally to entrepreneurship field with Human Resource Development Department final year student who has not been exposed formally to entrepreneurship field in Universiti Teknologi Malaysia, Skudai, Johor. The instrument used in this descriptive study was Self Entrepreneurship Competency Test which is developed by Mc Clelland with Mc Ber & Co. (1985). This instrument consist of 13 self entrepreneurial competencies which are initiative, sees and acts on opportunities, persistence, information seeking, concern for high quality of work, commitment to work contract, efficiency orientation, systematic planning, problem solving, self-confidence assertiveness, persuasion and use of influence strategies. The result findings from the data analysis shows that the level of entrepreneurial competency for student who has been exposed formally to entrepreneurship field is higher than the student who has not been exposed. Therefore, the Self Entrepreneurial Competency in each person can be improved after they had been exposed in entrepreneurship field.

Katakunci: ciri-ciri kompetensi, keusahawanan

Pengenalan

Peranan yang dimainkan oleh bidang keusahawanan adalah faktor-faktor penting dalam proses membangunkan dan memajukan masyarakat dan negara. (Khairuddin Khalil, 2003). Pengalaman yang dilalui oleh Jepun dan Korea sepatutnya dicontohi. Selepas tamat Perang Dunia Kedua, Jepun dan Korea merupakan antara negara-negara yang kedudukan ekonomi dan taraf hidup rakyatnya paling mundur,

khususnya di Asia. Tetapi 40 tahun kemudian, Jepun telah tergolong di kalangan negara maju di dunia bahkan menerajuinya. Manakala Korea pula menduduki tangga teratas dalam senarai negara-negara industri maju. Kemajuan yang dikecapi oleh kedua-dua buah negara ini memang sudah diakui dunia.

Pernyataan Masalah

Kompetensi keusahawanan bermaksud kemampuan diri seseorang untuk melaksanakan fungsi-fungsi keusahawanan dengan berkesan bersesuaian dengan tugasnya sebagai seorang usahawan. Penyelidik ingin mengetahui hubungan di antara tahap kompetensi keusahawanan dengan pendedahan keusahawanan yang diterima oleh pelajar. Sehubungan dengan itu, penyelidik ingin mengenalpasti perbandingan ciri-ciri kompetensi keusahawanan di antara pelajar tahun akhir Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan yang telah diberi pendedahan formal di dalam dengan pelajar tahun akhir Jabatan Pembangunan Sumber Manusia yang tidak diberi pendedahan formal di dalam bidang keusahawanan.

Objektif Kajian

Objektif kajian ini dijalankan adalah untuk:

1. Menenalpasti ciri-ciri kompetensi keusahawanan di antara pelajar yang telah mendapat pendedahan secara formal di dalam bidang keusahawanan dengan pelajar yang tidak mendapat pendedahan secara formal di dalam bidang keusahawanan.
2. Menentukan perbezaan ciri-ciri kompetensi keusahawanan di antara pelajar yang telah mendapat pendedahan secara formal di dalam bidang keusahawanan dengan pelajar yang tidak mendapat pendedahan secara formal di dalam bidang keusahawanan.
3. Mencadangkan cara-cara untuk meningkatkan ciri-ciri kompetensi keusahawanan di kalangan pelajar.

Kepentingan Kajian

Hasil daripada dapatan kajian ini diharap akan memberikan manfaat kepada pelbagai pihak di antaranya ialah :

1. IPTA / IPTS yang menawarkan Kursus Pendidikan dan Kursus Pembangunan Sumber Manusia

Kajian ini diharap dapat membantu pihak universiti mengaplikasikan dapatan kajian ini dengan merangka program dan aktiviti yang berkaitan dengan bidang keusahawanan untuk dimanfaatkan oleh semua pelajar. Program seperti Gerak Usahawan Nasional mungkin dapat diteruskan di UTM agar para pelajar mendapat pendedahan yang sewajarnya terhadap bidang keusahawanan.

Menurut Datuk Seri Mohd Najib Tun Razak, institusi pengajian tinggi perlu melakukan transformasi supaya dapat melahirkan graduan yang mampu melakukan apa jua pekerjaan, bukannya meneruskan konsep lama iaitu melahirkan calon untuk sesuatu pekerjaan seumur hidup. Pelajar IPT perlu dibekalkan dengan ilmu pengetahuan dan kemahiran secukupnya serta mereka bersedia menghadapi pelbagai cabaran dalam era globalisasi ini. (Harian Metro, 28 Julai 2007).

Kajian ini juga diharap dapat membantu di dalam merancang sukatan mata pelajaran yang mendedahkan pelajar di dalam bidang keusahawanan untuk melahirkan bakal guru yang berpengetahuan luas dan serba boleh. Ini adalah bertepatan dengan ucapan Naib Canselor UTM, Tan Sri Prof. Ir. Dr. Mohd Zulkifli pada majlis Amanat Tahun Baru di Universiti Teknologi Malaysia bahawa graduan yang dihasilkan mestilah boleh diterima oleh semua pihak agar mereka dianggap sebagai graduan pilihan pertama, selain

melengkapkan mereka dengan *soft skills* dan mewajibkan ko-kurikulum dan program modal insan kepada para pelajar (UTM, 2007).

2. Pelajar-pelajar IPTA / IPTS

Kajian ini diharap dapat membantu pensyarah melahirkan pelajar yang berkualiti dan berdaya saing. Ini boleh dilakukan dengan memasukkan elemen-elemen keusahawanan pada setiap mata pelajaran kerana melalui kaedah ini dirasakan dapat memberikan motivasi kepada para pelajar dan tidak tertumpu kepada pengkhususan mereka sahaja.

Kajian yang dijalankan ini juga akan menjadi salah satu sumber yang akan memberi kesedaran kepada para pelajar tentang kepentingan keusahawanan dalam membangunkan negara dan kelebihan yang bakal mereka perolehi sekiranya mereka berkecimpung dalam bidang ini. Selain itu, pengkhususan dan kepakaran yang diperolehi dalam sesuatu bidang semasa pengajian di universiti tidak semestinya dapat menjamin seseorang itu mendapat kerjaya yang diidamkan walaupun di dalam pengkhususan pendidikan. Oleh yang demikian, ciri-ciri seorang usahawan harus disemai dalam kehidupan pelajar dan mereka seharusnya memperoleh kemahiran dan pengetahuan dalam bidang keusahawanan kerana ia merupakan satu bidang kerjaya yang mempunyai prospek yang cerah pada masa yang akan datang.

Pengkaji juga dapat mengenalpasti perbandingan tahap kompetensi keusahawanan di antara pelajar yang telah mendapat pendedahan secara formal di dalam bidang keusahawanan dengan pelajar yang tidak mendapat pendedahan secara formal di dalam bidang keusahawanan melalui kajian yang dijalankan ini.

Batasan Kajian

Kajian ini terbatas kepada perkara-perkara yang dihadkan oleh penyelidik. Di antara batasan-batasan tersebut di antaranya ialah:

1. Kajian ini hanya dijalankan ke atas pelajar tahun akhir Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan, Fakulti Pendidikan dengan pelajar tahun akhir Jabatan Pembangunan Sumber Manusia, Fakulti Pengurusan dan Pembangunan Sumber Manusia Universiti Teknologi Malaysia sahaja, ia tidak melibatkan keseluruhan kursus disebabkan oleh aspek kos, tenaga dan masa yang terhad.
2. Dapatan kajian mungkin tidak dapat digeneralisasikan untuk semua pelajar tahun akhir di Universiti Teknologi Malaysia. Ia hanya merujuk kepada pelajar tahun akhir Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan dan pelajar tahun akhir Jabatan Pembangunan Sumber Manusia sahaja dan bergantung sepenuhnya kepada ketepatan maklum balas responden terhadap soal selidik yang diedarkan.

Metodologi

Populasi dan sampel kajian

Populasi ialah sekumpulan masyarakat yang mempunyai ciri yang sama. Melalui populasi bidang masalah yang perlu dikaji dapat ditentukan. Populasi merupakan cerapan ke atas sekumpulan individu atau objek. Individu atau objek yang dicerap mestilah mempunyai sekurang-kurangnya satu ciri atau sifat yang sama antara satu dengan lain (Mohd Majid, 1990). Populasi dalam kajian ini adalah terdiri daripada pelajar-pelajar tahun empat Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan, di Fakulti Pendidikan dan pelajar-pelajar tahun tiga Jabatan Pembangunan Sumber Manusia, di Fakulti Pengurusan dan Pembangunan Sumber Manusia, Universiti Teknologi Malaysia. Pelajar-pelajar tahun empat Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan terdiri daripada pelajar-pelajar yang mengikuti program Ijazah Sarjana Muda Teknologi Serta Pendidikan (Kejuruteraan Awam / Elektrik / Jentera / Kemahiran Hidup) iaitu seramai 160 orang

manakala pelajar-pelajar tahun tiga Jabatan Pembangunan Sumber Manusia adalah daripada pelajar-pelajar yang mengikuti program Ijazah Sarjana Muda Sains (Pembangunan Sumber Manusia) iaitu seramai 149 orang. Jumlah populasi bagi kajian ini adalah seramai 309 orang.

Di dalam kajian ini, jenis reka bentuk persampelan yang digunakan oleh penyelidik ialah persampelan kelompok (kluster). Menurut Mohammad Najib (1999), persampelan kelompok ialah sampel yang dipilih berdasarkan rumpunan populasi, contohnya pilihan rawak berdasarkan tingkatan dalam sesebuah sekolah. Di dalam kajian ini, penyelidik telah memilih secara rawak seramai 49 orang pelajar bagi Jabatan Pendidikan Teknik dan Vokasional dan 45 orang pelajar dari Jabatan Pembangunan Sumber Manusia sebagai sampel kajian. Oleh itu, jumlah sampel bagi kajian ini adalah seramai 94 orang. Jumlah tersebut merupakan 30 peratus daripada jumlah populasi. Menurut Mohammad Najib (1999), ada yang menyarankan 30 peratus daripada populasi dan ada yang berkata jumlah 30 peratus sampel sudah memadai. Walau bagaimanapun, penyelidik tidak menghadapi masalah bagi mengambil semua populasi dan penyelidik merasakan populasi yang banyak mengukuhkan lagi dapatan kajian.

Kaedah pengumpulan data

Bagi proses memperolehi maklumat, penyelidik telah menggunakan dua sumber iaitu data primer dan data sekunder. Data primer diperolehi dan dikumpulkan dengan menggunakan kaedah soal selidik. Data primer ini membolehkan maklumat yang berkaitan dengan tahap kompetensi keusahawanan pelajar tahun akhir Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan dan pelajar tahun akhir Jabatan Pembangunan Sumber Manusia diperolehi.

Walaupun data primer merupakan sumber yang paling utama, namun ia tetap memerlukan sokongan daripada data-data sekunder. Data-data sekunder ini diperolehi melalui pembacaan bahan tambahan seperti buku-buku, hasil kajian lepas, majalah, akhbar, jurnal dan sumber-sumber dari internet. Sumber-sumber ini dapat memberikan maklumat tambahan mengenai perkara-perkara yang berkaitan dengan keusahawanan dan bagaimana untuk menceburkan diri dalam bidang ini.

Instrumen Kajian

Soal selidik dan instrumen Mc Clelland digunakan sebagai instrumen dalam kajian ini. Instrumen yang digunakan dalam kajian ini dibahagikan kepada dua bahagian iaitu bahagian A dan B. Bahagian A mengandungi soal selidik yang berkaitan dengan latar belakang responden dan bahagian B pula mengandungi itemitem yang berkaitan dengan tahap kompetensi keusahawanan.

Bahagian A

Soalan-soalan yang berkaitan dengan maklumat peribadi responden. Itemitem yang terdapat di dalam Bahagian A adalah seperti di bawah:

- i. Umur
- ii. Jantina
- iii. Taraf perkahwinan
- iv. Bangsa
- v. Program / Aliran
- vi. Pendapatan keluarga
- vii. Jenis pekerjaan ibu bapa
- viii. Adakah anda pernah mengikuti atau mengikuti sebarang aktiviti keusahawanan?
- ix. Adakah anda berminat terhadap bidang keusahawanan?

Bahagian B

Dalam bahagian B, instrumen kompetensi keusahawanan Mc Clelland dan Mc Ber & Co. (1985) digunakan. Instrumen kompetensi keusahawanan ini digunakan berdasarkan kajian penyelidikan antara kebudayaan Malawi, India dan Ecuador terhadap usahawan-usahawan yang berjaya yang dianggap penting dari sudut nilai-nilai keusahawanan, sikap dan motivasi keusahawanan. Skala khas digunakan untuk menunjukkan darjah persetujuan dan skor kompetensi keusahawanan responden.

Kajian Rintis

Tujuan utama kajian rintis dijalankan adalah bagi menentukan kebolehpercayaan dan kesahan instrumen. Menurut Mohammad Najib (2003), kajian rintis ialah satu aktiviti yang penting bagi setiap kajian tinjauan di mana selain daripada menentukan kesahan dan kebolehpercayaan instrumen, ia juga digunakan untuk menguji kaedah terbaik mentadbir instrumen, mengenal sampel dan kesesuaian kaedah analisis. Untuk kajian ini, penyelidik tidak melakukan kajian rintis kerana instrumen yang digunakan oleh penyelidik ialah instrumen yang telah terbukti dan telah digunakan secara meluas diseluruh dunia.

Keputusan

Skor Min bagi keseluruhan ciri-ciri kompetensi keusahawanan.

Jadual 1 di bawah menunjukkan skor min dan signifikan bagi salah satu ciri kompetensi keusahawanan iaitu mampu menggunakan strategi pengaruh. Jadual ini menunjukkan skor min bagi 2 kumpulan responden iaitu pelajar Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan dan pelajar Jabatan Pembangunan Sumber Manusia. Terdapat 13 ciri kompetensi keusahawanan iaitu inisiatif, melihat dan merebut peluang, kecekalan, mencari maklumat, menitikberatkan mutu kerja yang tinggi, komitmen terhadap perjanjian kerja, berorientasikan kecekapan, merancang secara sistematik, penyelesaian masalah, berkeyakinan diri, ketegasan, berkemampuan meyakinkan orang lain dan ciri kompetensi mampu menggunakan strategi pengaruh.

Jadual 1: Skor min bagi keseluruhan ciri-ciri kompetensi keusahawanan

Program/ Aliran	Sampel	Min
Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan	49	17.35
Jabatan Pembangunan Sumber Manusia	45	16.32

Berdasarkan Jadual 1, min bagi pelajar Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan ialah 17.35 manakala min pelajar Jabatan Pembangunan Sumber Manusia ialah 16.32. Oleh itu, min bagi pelajar Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan adalah lebih tinggi daripada min pelajar Jabatan Pembangunan Sumber Manusia. Terdapat perbezaan secara signifikan di antara kumpulan itu kerana nilai signifikan yang diperolehi ialah 0.005 di mana ia kurang daripada paras tahap signifikan iaitu 0.05. Oleh itu, perbezaan min di antara dua kumpulan ini adalah kukuh dan boleh diterima.

Perbincangan

Tahap kompetensi keusahawanan bagi pelajar Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan dan pelajar Jabatan Pembangunan Sumber Manusia adalah pada tahap yang sederhana. Oleh itu, tahap kompetensi

keusahawanan pelajar bagi kedua-dua jabatan tidak memenuhi tahap kompetensi yang diperlukan oleh seorang usahawan kerana tahap kompetensi yang diperlukan oleh seorang usahawan adalah tahap kompetensi keusahawanan yang tinggi iaitu skor yang melebihi 20.

Hanya terdapat empat perbandingan ciri-ciri kompetensi keusahawanan di antara pelajar Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan dengan pelajar Jabatan Pembangunan Sumber Manusia yang mempunyai nilai signifikan di bawah 0.05 iaitu hipotesis nol (H_0) ditolak iaitu terdapat perbezaan yang signifikan di antara pelajar Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan dengan pelajar Jabatan Pembangunan Sumber Manusia dari segi ciri-ciri kompetensi keusahawanan atau dengan kata lain terdapat perbezaan yang signifikan dari segi ciri-ciri kompetensi keusahawanan. Walau bagaimanapun, secara keseluruhannya, tahap kompetensi keusahawanan pelajar Jabatan Pendidikan Teknik dan Kejuruteraan iaitu pelajar yang telah mendapat pendedahan secara formal di dalam bidang keusahawanan lebih tinggi daripada pelajar Jabatan Pembangunan Sumber Manusia iaitu pelajar yang tidak mendapat pendedahan secara formal di dalam bidang keusahawanan. Oleh itu, kajian yang telah dilakukan ini telah membuktikan kajian-kajian lepas yang berkaitan dengan keusahawanan di mana seseorang yang diberikan pendedahan atau pengetahuan di dalam bidang keusahawanan akan lebih berjaya di dalam bidang keusahawanan atau dengan kata lain mempunyai tahap kompetensi keusahawanan yang tinggi.

Rumusan

Hasil daripada kajian ini telah menunjukkan terdapat perbezaan di antara pelajar yang telah diberi pendedahan formal dengan pelajar yang tidak diberi pendedahan formal di dalam bidang keusahawanan. Kajian yang telah dilakukan ini juga telah membuktikan kajian-kajian lepas yang berkaitan dengan keusahawanan di mana seseorang yang diberikan pendedahan atau pengetahuan di dalam bidang keusahawanan akan lebih berjaya di dalam bidang keusahawanan atau dengan kata lain mempunyai ciri-ciri kompetensi keusahawanan yang tinggi.

Rujukan

- Ab. Aziz Yusof (2001). *Usahawan dan Keusahawanan: Satu Penilaian*. Universiti Utara Malaysia: Pearson Prentice Hall
- Ab Aziz Yusof, Selvan Perumal dan Faizuniah Pangil (2005). *Principle of Entrepreneurship*. Petaling Jaya: Pearson Prentice Hall.
- Adnan Alias et al. (1997). *Usahawan dan Keusahawanan dalam MEDEC Keusahawanan*. Institut Teknologi MARA, Shah Alam: Biro Penyediaan Teks.
- Aldag, Ramon J. dan Stearns, Timothy M. (1987). *Management*. Ohio : South-Western Publishing Co.
- Azizi Yahaya et al. (2006). *Menguasai Penyelidikan Dalam Pendidikan: Teori, Analisis dan Interpretasi Data*. Kuala Lumpur: PTS Professional Publishing Sdn. Bhd.
- Bab 14: Belia dan Guna Tenaga. *Rancangan Malaysia ke-9*. Program Pembangunan Belia, Pembangunan Keusahawanan 14.33.
- Barjoiyi Bardai dan Mohd Fairuz Md Salleh (1998). *Peluang Perniagaan*. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors Sdn. Bhd.
- Clark B.W. et al (1984). Do courses in entrepreneurship aid in new venture creation?. *Journal of Small Business Management*, 22 (2), 26-31

- Chung, Ming Lau dan Busenitz, L.W (2001), "Growth Intention of Entrepreneurship in a Transitional Economy: The People's Republic of China". *Small Business Study*. Vol. 26
- Esah Sulaiman (2003). *Amalan Profesionalisme Perguruan*. Skudai: Penerbit Universiti Teknologi Malaysia
- Fletcher, M (1997). "Promoting Entrepreneurship As A Career Option – The Graduate". *Journal of European Industrial Training*. Vol 23.
- Gartner, W.B. (1989). Some suggestions for research on entrepreneurial traits and characteristics. *Entrepreneurship theory and practice*, Fall, 1989:27-37
- Henderson, R dan Robertson, M (1999). "Who Want To Be An Entrepreneur? Young Adult Attitude To Entrepreneurship As A Career." Vol 41
- IPT Perlu Berubah. (2007, Julai 28). Harian Metro m/s 18.
- Ijazah kembali 4 tahun: Langkah Lahirkan Siswazah Penuhi Kriteria Pasaran Kerja Semasa. (2005, Ogos 5). *Utusan Malaysia*. M/s 2.
- Khaairuddin Khalil (2003). *Keusahawanan Sebagai Kerjaya. (Edisi Kedua)*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Kamus Dewan (2000). (Edisi ke-3). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Kuratko, Donald F. dan Hodgetts, Richard M. (2004). *Entrepreneurship: Theory, Process, Practice (6th Edition)*. Ohio: Thomson South Western.
- Kirzer, I. (1979). *Perception, opportunity and profit: Studies in Theory of Entrepreneurship* Chicago, The University of Chicago Press.